

skulle hjælpe dem. Det steer ikke paa den Maade, at vi vænne dem til paa eengang at gjøre Udgifter, som de i Tidens Længde ikke kunne gjøre, og som bringer dem til i næste Dieblift igjen at forlange Midler dertil. Vi maae vride at gaae denne Epoke, hvori vi nu befinde os, igjennem med stor Varsømhed. Der er to Ting, som have forandret sig med Hensyn til vore Embedsmænds Stilling, og som ville komme dem og Staten til gode i den kommende Tid, men som skabe store Ulemper for Diebliffet, men Ulemper, som maae bæres. Den ene er den, at Gratialesystemet er ophørt, og den anden, at Laanestystemet ganske væsentligt er indskrænket; thi det maae vi slet ikke glemme, at det var den gamle Maade, hvor paa Staten's hjælp sine Embedsmænd — den hjælp dem til letfindigt at ruinere sig igjennem Laan. Det, som saa let fører os paa Vildspor, naar vi betragte Spørgsmaal af denne Art, er, at vi ikke kunne komme bort fra den Tid, da der var en sluttet Embedsvælde, som paa eengang tjente som Repræsentanter for Staten og Regjeringen. Jeg skal paa ingen Maade kaste Brag paa de Goder, som ere komne fra denne Stilling, men jeg skal heller ikke glemme, at den Tid er forbi, i hvilken den bør bestaae og opretholdes. Det var af den største Vigtighed, saalænge der intet andet Medium var mellem den personlige Absolutisme og Underaatterne end en Embedsclasse, som kunde mediere — om jeg saa maa sige — de misforstaaede Bud, som kunde udgaae fra en indskrænket Betragtning af en enkelt Person eller en vilddende Billte. Men nu er dette ikke Tilfældet mere, nu er der kun tilbage af denne Tid den laugsæstige Forbindelse, som ikke alene for den Tjeneste, den yder, og som den frivilligt er gaaet ind paa, kræver den Løn, som eengang er sat, men ogsaa kræver en Forsørgelse. Men Staten skylder ingen Forsørgelse til sine Embedsmænd; den skylder Betaling til sine Embedsmænd, og Communerne skyldte Forsørgelse til deres Borgere. — En Forsørgelse kan faaes paa to Maader, enten derved, at Communen, naar den erkjender den Trang, der kommer paa Armodens Grændse, træder til og yder den, eller derved, at den bringer Personerne til at

forstaae, at de ved gjensidig Understøttelse skulle hjælpe sig igjennem. Hvad sige vi til en Arbeidsmand? Vi sige til ham: „hvorfors er du fattig? Fordi du ikke kan spare en enkelt Skilling, fordi du, naar du bliver syg, er aldeles uden Forsørgelse; men gaa hen og dan Foreninger, indskyd der Eders Sparekassinger; naar I saa blive syge, faae I Understøttelse, og, naar der indtræder en eller anden særegen Omstændighed, saa hjælp den ene den anden og dan Hjælpekasser! Hvorledes har man forsørgt Skolelærerne paa Landet? Man har dannet en Hjælpekasse af deres egne Midler; man har ikke engang ladet dem selv gjøre det; men man har tvunget dem til at gjøre det. Gjør ligesaa her, lad dem see, at saadanne Foreninger maae være det, som er Redningsmidler i Diebliffet, naar det gjælder om Forsørgelse af Familier. Herved kommer jeg tilbage til at sige: Jeg modsætter mig aldeles ikke, at man fremmer dette Forslag, og endnu mindre, at det bliver til Lov; men jeg troer, at der i det ligger begravet et Princip, som, om det faaer Medhold her i Rigsdagen, vil skabe os Forlegenheder for den kommende Tid. Efterat vi have givet et Lovforslag af denne Art vort Bifald, hvad skulle saa Amtsforvalterne sige, naar en Skatteyder kommer og siger til ham: „Jffor kunde jeg nok yde mine Skatter; jeg havde da kun 3 Børn, og min Kone levede og kunde arbejde; men nu har jeg 4 Børn, og min Kone er død i Barselseng.“ Jeg kan ikke yde mine Skatter iaar.“ Og dog er han ligesaa berettiget til at sige dette, som den Anden er berettiget til at sige: „Jeg er i en Embedsstilling, som ikke tillader mig længere at føde min Familie; thi jeg har formange Børn.“ Det gaaer ikke an. Det er en ganske feil Ve, og det er en Betragtning, som Staten ikke paa nogen Maade kan indlade sig paa. Skulde vi kunne indlade os derpaa, saa maatte vi hellere stille en Sum til Regjeringens Raadighed og see igjennem Fingre med, hvad den blev brugt til, det var en Slags Forsørgelsesanstalt; men vi maae ikke give en Lovs-Bekræftelse til, at Statens Embedsvæsen er en Forsørgelsesanstalt. Embederne maae ikke være Levebrød; de maae være Embeder og Levebrød tillige, og vi